

Намын Бага Чуулганы 2020 оны 06 дугаар сарын 10-ны
өдрийн 08 дүгээр тогтоолоор батлав.

**АРД ТҮМНЭЭ ХАЙРЛАЯ НАМЫН 2020 ОНЫ АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ,
ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН
ХӨТӨЛБӨР**

УРИА: БАЯЛАГ, БОЛОМЖ, БИЗНЕСИЙН ШУДАРГА ХУВААРИЛАЛТ.

Монголын ард түмэн-монгол хүн бүр бие эрүүл, сэтгэл саруул байж, хүсэл сонирхолдоо нийцсэн ажил хөдөлмөр эрхэлж, амьдралдаа хүрэлцэхүйц цалин-орлоготой, тохилог орон гэртэй, айх аюулгүй, амар тайван амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх нь манай намын чин эрмэлзэл-эрхэм зорилго мөн.

Манай нам 2020 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуульд ард түмнээ дээдэлсэн хүмүүнлэг засаглал, нийгэм, эдийн засаг, байгаль экологи, аюулгүй орчны бодлогын хүрээнд “БАЯЛАГ, БОЛОМЖ, БИЗНЕСИЙН ШУДАРГА ХУВААРИЛАЛТ” уриа бүхий дараах хөтөлбөрийг Ард түмэн-Сонгогч олондоо дэвшүүлж байна.

Нэг. Ард түмнээ дээдэлсэн хүмүүнлэг шударга засаглалын бодлого.

1.1. Ард түмнээ дээдлэх төрт ёсны уламжлал, шударга ёс, тэгш байдлыг тогтоох, хууль ёс, дэг журмыг хангах, төрийн албаны сахилгыг эрс чангатгахад чиглэсэн улс төр, эрх зүйн бодлого баримтална.

1.2. Аливаа хууль, тогтоомж нь төр, байгууллага, албан тушаалтны эрх ашгийг хамгаалдаг өнөөгийн гажиг бодлогыг өөрчилж, хуулийг зөвхөн хүний сайн сайхны төлөө хэрэгжүүлж ажиллана.

1.3. Намын болоод амин хувийн зорилгоос ангид байж чадах өндөр мэдлэг, ур чадвар бүхий эх орон, ард түмний язгуур эрх ашгийг эрхэмлэгч, ноён нуруутай, хүнлэг, ёс зүйтэй иргэдээр орон нутгийн төрийн албыг бэхжүүлэх бодлого барина.

1.4. Төрийн алба нь ард түмэнд ил тод, алагчлалгүй, шударга, хүртээмжтэй, хүнд сурталгүй үйлчилдэг, цомхон, мэргэшсэн, хариуцлагатай байх эрс шинэтгэлийн бодлого хэрэгжүүлнэ.

1.5. Улс орон, ард түмнийг өр зээлийн барьцаанд оруулсан, улсын эдийн засаг, санхүүгийн нөөцийг шавхан хоосолсон, эх орон, ард түмний язгуур эрх ашигт хохирол учруулсан улс төрийн нам, бүлэглэл, улс төрчдөд хуулийн хариуцлага заавал хүлээлгэнэ.

1.6. Орон нутагт улс төрийн нөлөөнөөс ангид, хүний эрхийг дээдлэн, хуулийг ягштал биелүүлдэг бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.7. Энхийг эрхэмлэсэн, нээлттэй, бие даасан, олон тулгуурт гадаад бодлогын нэгдмэл байдал, залгамж чанарыг хадгалж, ОХУ, БНХАУ-тай стратегийн түншлэлийн харилцааг орон нутгийн түвшинд бататган, сайн хөршийн найрсаг харилцааг улам бүр хөгжүүлнэ.

Хоёр. Ард түмнээ дээдэлсэн хүмүүнлэг нийгмийн бодлого.

2.1. Хүүхэд, залуу үедээ монгол хүнээ, эх газар нутаг, унаган байгалиа, уламжлалт түүх, хэл, соёл, ёс заншлаа хайрлан хамгаалах, дээдлэх, сурч мэдэх, бүтээлчээр хөгжүүлэхэд чиглэсэн боловсрол эзэмшүүлж, тэднийг жинхэнэ хүн болж төлөвшүүлэх боловсролын бодлогын шинэчлэлийг дэмжиж ажиллана.

2.2. Мэргэшсэн ажилтан бэлтгэх, тэднийг үйлдвэрлэлтэй холбоход чиглэсэн боловсролын шинэчлэлийн тогтолцоог дэмжиж ажиллана.

2.3. Өнөөгийн төрийн бодлогын гадна буй шинжлэх ухааны салбарын ач холбогдлыг онцгойлон үзэж тууштай дэмжинэ.

2.4. Хүн бүрийг эрүүл мэндийн чанартай, хүртээмжтэй, чирэгдэлгүй, төлбөрийн дарамтгүй оношлогоо, эмчилгээ, үйлчилгээнд хамруулах явдлыг эрүүл мэндийн салбарын нэн тэргүүний зорилт болгоно.

2.5. Эмнэлгийн орчин үеийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслээр бүх шатны эмнэлэг, эрүүл мэндийн төвүүдийг хангаж, зайн оношилгоог нэвтрүүлж, хүн бүрд эрүүл мэндийн үйлчилгээний дэвшилтэт ололтыг хямд хүртээж эх орондоо найдвартай эмчлэгдэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.6. Хүн ардад ажил, амьдралын эрүүл, аюулгүй орчин бүрдүүлж, агаар, хөрс, усны бохирдолтоос болж эрүүл мэндээр хохирогсдын хохирлыг буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлэх чиглэл барина.

2.7. Ариун тангарагт эмч, эмнэлгийн ажиллагсад, ардын багш нартаа амьдралд нь хүрэлцэхүйц цалин хөлс олгож, сэтгэл хангалуун ажиллаж, амьдрах орчныг бүрдүүлэх нь нийгмийн бодлогыг тэргүүн зэргийн зорилт гэж үзнэ.

2.8. Хүнээ хамгаалах, хүн амаа өсгөх, хүний хөгжлийг хангах, хүнээ халамжлахад чиглэсэн нийгмийн цогц бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

2.9. Хүүхэд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, амьжиргааны баталгаажих түвшингээс доогуур орлоготой иргэд зэрэг зорилтот бүлгийг дэмжих бодлогыг бүтээлчээр үргэлжлүүлж, зорилтот бүлгийн нийгмийн халамжийн тусламж, тэтгэмжийг тогтвортой өсгөх бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

2.10. Хөвсгөл аймгийн иргэдийн хөдөлмөрийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх, цагийн хөлсний хэлбэрийг нэвтрүүлэх, дундаж орлоготой хэсгийг эрс нэмэгдүүлэх, орлого багатай хэсгийг тэтгэж дундаж орлоготны эгнээнд хүргэхийг дэмжиж ажиллана.

2.11. Аливаа ажил, хөдөлмөрийг гэрээний харилцаанд заавал хамруулж, ажиллагсдыг цалин хөлс, хангамжаа нэмэгдүүлэх, ажлын байраа тогтвортой хадгалах, хөдөлмөрийн мөлжлөгт орохоос хамгаалах ажлыг дэмжинэ.

2.12. УБ хотоос хөдөө рүү шилжих хөдөлгөөн өрнүүлж, хөдөлгөөнд нэгдэгсдийг боломжтой бүх хэлбэрээр урамшуулж, төвлөрлийг сааруулах, орон нутгаа хөгжүүлэх, хамгаалах бодлогыг орон нутагт баримтална.

[Handwritten signature]
Сум Далай Ламия

2.13. Гэр хорооллыг төвлөрсөн дулаан, цэвэр, бохирын шугамд холбох замаар инженерийн байгууламж бүхий амины орон сууцны хороолол бий болох бодлогыг барина.

2.14. Хүн амын төвлөрөл бүхий хот, суурин газар бүрд усан хангамж, бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн технологийн шинэчлэл хийх нь ард түмний эрүүл мэндийн баталгааг хангах гол үндэс гэж үзнэ.

Гурав. Ард түмнээ дээдэлсэн хүмүүнлэг эдийн засгийн бодлого.

3.1. Түүхий эдийг дотооддоо боловсруулж, эцсийн бүтээгдэхүүн гаргах, байгальд ээлтэй, өрсөлдөх чадвартай үйлдвэржилтийг дэмжих бодлогыг баримтална.

3.2. Орон нутгийн хязгаарлагдмал хэрэгцээ бүхий зах зээл дээр ижил төрлийн бизнесийг олноороо зэрэгцүүлэн эрхэлж бизнесээ дампууруулдаг, төрийн албан тушаалын эрх мэдэл, төрийн хязгаарлагдмал мэдээллийг олзлон бизнесийн монопол тогтоодог явдлыг таслан зогсоож, эрх тэгш байдлыг хангасан бизнесийн жигд хуваарилалтын бодлого хэрэгжүүлнэ.

3.3. Үр ашиг муутай барилга, байгууламж, хөшөө суварга барихад зарцуулж буй хөрөнгө оруулалтын болон төрийн захиргааны албаны нүсэр зардлыг эрс багасгах замаар дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд төсвийн зардлын эзлэх хувийг мэдэгдэхүйц бууруулна.

3.4. Хүн ардын эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгаалалд түлхүү чиглэсэн төсвийн бодлогыг дэмжиж ажиллана.

3.5. Малын халдварт, гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх тарилга, үйлчилгээнд төсвөөс гаргадаг хөрөнгийг эрс нэмэгдүүлэх, мал сүргээ бүрэн эрүүлжүүлэх бодлогыг дэмжиж ажиллана.

3.6. Орон нутгийн мал аж ахуйг эрчимжүүлж, малын эрүүлжүүлэлтийг олон улсын стандартад хүргэж, мал аж ахуйн гаралтай бүтээгдхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх, дотоодын мах нийлүүлэлтийн тогтолцоог шинэчлэх, мал сүргийн зохистой бүтцийг бүрдүүлэх, бэлчээр хамгаалах бодлого баримтална

3.7. Тариалангийн даатгалын тогтолцоог бүрдүүлэх, улаан буудай, хүнсний ногооны импортын хэрэглээг хязгаарлах, тариалалт, хураалтыг улам бүр механикжуулах, агуулахын аж ахуй, усалгаатай газар тариаланг хөгжүүлэх замаар дотоодын хэрэглэгчдийн болон үрийн нөөцийн хэрэгцээг бүрэн хангаж улмаар экспортын боломжийг бүрдүүлэх бодлого баримтлана.

Дөрөв. Ард түмнээ дээдэлсэн хүмүүнлэг байгаль экологи, аюулгүй орчны бодлого.

4.1. Цэвэр онгон байгалиа хойч үедээ өвлүүлэн үлдээх, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөжүүлэх, ард олон газар нутгаа зохистойгоор эзэмшиж, үр шимийг нь шударгаар хүртэх бодлого баримтлана.

4.2. Ойг түймэр, хөнөөлт шавьж, өвчин, хууль бус мод бэлтгэлээс хамгаалах, нөхөн сэргээх, мод орлох технологийг нэвтрүүлэх чиглэлээрх бодлогыг дэмжинэ.

4.3. Ард түмний эрүүл мэнд, байгаль орчин, мал амьтанд сөрөг нөлөө үзүүлэх цацраг идэвхит болон химийн хорт бодисын хэрэглээг багасгах, хязгаарлах, хор хөнөөл ихтэй уурхай, үйлдвэрийг эдийн засгийн үр ашгийг харахгүйгээр шууд хаах бодлого баримтлана.

4.4. Ард түмнийхээ эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг хангах зорилгоор уул уурхай, бусад байгалийн баялагийн нөхөн сэргээлт хийгээгүй иргэн, аж ахуйн нэгжид ногдуулах хариуцлагыг эрс чангатгах, байгаль орчинд хохирол учруулсан талаархи бодитой мэдээлэлийг урамшуулах, хүний үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй байгаль орчны бохирдол, доройтлыг хязгаарлан зогсоох эрх зүйн орчин бүрдүүлнэ.

4.5. Цөлжилтийг зогсоох, бэлчээрийн хэт талхагдлыг бууруулах, устах аюулд орж байгаа амьтан, ургамлаа хамгаалах ажлыг ард иргэдийнхээ санаачлага, дэлхийн хамтын нийгэмлэгийн дэмжлэгт тулгуурласан монгол төрийн бодлогыг тэргүүн эгнээнд тавина.

4.6. Усны нөөцийн ашиглалтын нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлж, үйлдвэрлэл болон ахуйн хэрэгцээнд гадаргын усны нөөц, илүүдэл ус (шар усны үер)-ыг ашиглах, хот, суурин газрын болон уул уурхайн үйлдвэрлэлийн бохир усыг цэвэршүүлэх, эргүүлэн ашиглах бодлого хэрэгжүүлж, уул уурхайн үйлдвэрлэлд газрын гүний ус ашиглахыг зогсоох бодлого баримтлана.

4.7. Хүнсний аюулгүй байдлын стандартын шаардлага хангасан хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэглээг дэмжиж, мөнхүү шаардлагад нийцсэн тээвэр, агуулахын сүлжээ, ложистик байгуулах бодлого хэрэгжүүлнэ.

**МӨНХ ТЭНГЭРИЙН ХҮЧИН ДОР
МОНГОЛЫН ТҮМЭН МАНДАН БАДРАГ !!!**

